

Wiadomości KSN

Biuletyn Informacyjny Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Nr. 4 (50)

kwiecień

2000 r.

„..... bądźcie gotowi do obrony wobec każdego, kto domaga się od was uzasadnienia tej nadziei, która jest w was” (z listu Św. Piotra).

Z okazji Świąt Wielkanocnych
Skladamy naszym Czytelnikom życzenia
wszystkiego najlepszego. Pragniemy, aby
zyczenia przypadające w te cudowne
Święta, w roku Jubileuszowym i w skromnie jubileuszowym, pię-
cdziesiątym zeszycie Wiadomości KSN były szczególnie ser-
deczne i aby na pewno się spełniły. Życzymy więc dużo szczęścia
we wszystkich Państwa poczynaniach – spokoju i miłości w Ro-
dzinie, sukcesów w pracy zawodowej, wytrwałości i powodzenia
w pracy związkowej, dobrego zdrowia i pogody ducha.

Redakcja
Wiadomości KSN

W ZESZYCIE

Prezydium KSN 18.03.00 r.
Rady KSN 25.03.00 r.
Zebranie KZ Szkół Wyższych 15.04.00 r.
Sprawa podwyżek – wystąpienie do L. Komołowskiego
Oświadczenie KZ NSZZ „S” Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Korygowanie wyników wyborów przez Rektora Politechniki Częstochowskiej
Deklaracja Sejmu w sprawie młodzieży i alkoholu
Uniwersytety w Kanadzie cz. I

„Wiadomości KSN” Biuletyn Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
Redaguje zespół: Maria Wesołowska, Janusz Sobieszczęński, Krzysztof Schmidt-Szałowski
opracowanie techniczne: Elżbieta Smorczewska
Adres redakcji: Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”
ul. Waryńskiego 12, A 221, 00-631 WARSZAWA
tel/fax (0-22) 825 73 63, tel.(0-22) 660 98 78, kom. 0 603 123 438
e-mail: wesolowska@delta.SGGW.waw.pl,
KSN@ee.pw.edu.pl.

**POSIEDZENIE PREZYDIUM
KRAJOWEJ SEKCJI NAUKI NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
w dniu 18 marca 2000 r.**

W 17 posiedzeniu Prezydium KSN NSZZ „Solidarność” w siedzibie Sekcji uczestniczyło 9 członków Prezydium, 2 członków Komisji Rewizyjnej i 4 gości. Obrady prowadził Przewodniczący KSN Janusz Sobieszczański.

Przed rozpoczęciem zebrania Prezydium odbyło się, pod przewodnictwem Jerzego Dudka, około 3-godzinne spotkanie dyskusyjne pośła J. Smirnowa, V-Przewodniczącego Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, Przewodniczącego Podkomisji Nadzwyczajnej ds. nowelizacji ustawy o JBR (i zarazem delegata na WZD KSN) z większością członków Prezydium – w ramach którego omówiono zastrzeżenia i propozycje zapisów dotyczące rządowego projektu zmiany ustawy o JBR. Osiągnięto consensus w większości omawianych zagadnień.

W ramach posiedzenia Prezydium przyjęto i zrealizowano 6 punktów porządku dziennego.

1. WZD KSN NSZZ „Solidarność”

Kontynuowano przyjmowanie wstępnych ustaleń dotyczących WZD KSN, rozpoczętych na posiedzeniu Prezydium w dniu 4 marca br. Podjęcie uchwały o zwołaniu WZD powinno nastąpić na posiedzeniu Rady KSN w dniu 25.03.2000 r. Materiały na WZD powinny zawierać sprawozdania: Sekretarza, Skarbnika, Przewodniczących Komisji, ważniejsze uchwały (przygotowuje Sekretarz KSN), informator o KSN. Pierwsze wersje materiałów powinny powstać do połowy czerwca 2000 r. Zaproponowano skład Zespołu do merytorycznego przygotowania WZD w składzie: Prezydium KSN oraz K.Siciński i M.Wesołowska. Na posiedzeniu Rady KSN (25.03.00) zaproponuje się powołanie zespołów problemowych WZD: (1) Zespołu w sprawie nowych rozwiązań systemowych w nauce (R.Kotowski, J.Dudek, A.Klementowski, E.Łuczyn-Lipińska, J.Rychlewski, Z.Żółkiewicz), (2) Zespołu układów zbiorowych i spraw interwencji (E.Krauze...) oraz (odrębnie 3) i 4) lub łącznie): (3) Zespołu możliwości, strategii i metod działania „S” i KSN (K.Siciński...), (4) Zespołu promocji działalności KSN (R.Mosakowski ew. T.Kolenda...). Postanowiono przygotować projekty następujących uchwał WZD: w sprawie sytuacji JBR (J.Dudek), dotyczącej prawa o szkolnictwie wyższym (J.S.Oleđzki), określającej dalsze kierunki działania KSN (J.Sobieszczański), o indywidualnych członkach „S” KSN, (R.Mosakowski), o PAN (R.Kotowski). Wstępnie określono listę proponowanych gości WZD, decyzja we wrześniu br. Podobnie sporządzono wstępną listę obserwatorów krajowych i zagranicznych oraz przedstawicieli prasy, radia i telewizji. Ustalono kandydatury przewodniczących WZD (K. Schmidt-Szałowski, W. Pillich, E.Łuczyn-Lipińska...), skład Komisji uchwał i wniosków (Z.Żółkiewicz, M.Gutowski, E.Mróż, W.Spoz-Spać...), Komisji Mandatowej (A.Klementowski...) i kandydaturę Rzecznika Prasowego WZD (M.Wesołowska).

2. Projekt Stanowiska Rady KSN

Przedyskutowano i przyjęto z poprawkami projekt stanowiska Rady KSN (przygotowany przez J.Sobieszczańskiego) w sprawie polityki państwa wobec nauki i szkolnictwa wyższego, postulujący: (1) dokonanie zmian prawa rządzącego nauką i szkolnictwem wyższym, (2) stworzenie mechanizmów stymulujących i wspierających powiązanie badań naukowych i wdrożeniowych z gospodarką, (3) opracowanie kilkuletniego harmonogramu poprawy sytuacji finansowej nauki i szkolnictwa wyższego, (4) osiągnięcie zdecydowanej poprawy sytuacji finansowej nauki i szkolnictwa wyższego w 2001 roku.

3. Działania w sprawie prawa o szkolnictwie wyższym.

Mimo nacisków ze strony Przewodniczącego Sekcji brak doraźnego sygnału ze strony Klubu AWS o wprowadzeniu pod obrady Sejmu KSN-owskiego projektu prawa o szkolnictwie wyższym. Być może niezbędny będzie w tej sprawie ogólnopolski sygnał środowisk akademickich „Solidarność”.

4. Światowa kampania na rzecz edukacji.

Wstępnie omówiono projekt Apelu Rady KSN do społeczeństwa nt. „Światowa kampania na rzecz edukacji” (opracowany przez M. Wesołowską z poprawkami J.Sobieszczańskiego). Uznano iż po niewielkim dopracowaniu (oczekiwane ewentualne pisemne uwagi członków Prezydium) należy go rekomendować Radzie KSN).

5. Sprawy bieżące. Informacje Przewodniczącego

- Przewodniczący KSN J.Sobieszczański poinformował o posiedzeniu Rady Sekretariatu Oświaty i Nauki, na którym dokonano przeglądu sytuacji; bez podejmowania uchwał i stanowisk. Poinformowano m.in. o KSN-owskim projekcie ustawy o JBR, o koncepcji poprawy sytuacji nauki i szkolnictwa wyższego.

- Poinformowano o spotkaniu w KBN M.Kozłowskiej, posłów AWS: A.Smirnowa i A.Woźnickiego, przedstawicieli Rady Głównej JBR i przedstawicieli KSN – na którym omawiano sprawę zapisów w sprawach podatkowych korzystnych dla działalności badawczo-rozwojowej JBR (bezterminowe zwolnienie od podatków) oraz dla podmiotów gospodarczych zlecających badania. Przedstawiciele KSN i Rady Głównej JBR zgłosili propozycję ulg podatkowych dla podmiotów współdziałających z nauką.

- Poinformowano o spotkaniu J.Sobieszczańskiego i E.Krauze z Minister M.Kozłowską z KBN w sprawie ewentualnych zwolnień od składek na ZUS w przypadku umów o dzieło zleczanych przez KBN (grantów). M.Kozłowska poinformowała o przesłaniu propozycji do Ministerstwa Pracy.

- W ramach „15 minut” omówiono organizację pracy Sekretarza KSN i pracy Biura, od strony jej unowocześnienia (m.in. bazy danych KSN), usprawnienia i bieżącego realizowania przyjętych ustaleń.

Sekretarz
Krajowej Sekcji Nauki
NSZZ „Solidarność”
/-/Albin Klementowski

Informacja
z posiedzenia Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
Warszawa, 25 marca 2000 r.

W zebraniu uczestniczyło 22 członków Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”, co stanowiło wymagane quorum do podejmowania uchwał i stanowisk. Przedstawiciel Komisji Rewizyjnej uczestniczył w liczeniu głosów i czuwał nad prawomocnością podejmowanych uchwał i stanowisk.

Przewodniczący KSN NSZZ „Solidarność” Janusz Sobieszkański otworzył posiedzenie Rady, powitał zebranych i przedstawił propozycję porządku obrad. Zebrani przyjęli zaproponowany porządek obrad i przystąpiono do dyskusji nad poszczególnymi punktami:

1. Prawo o szkolnictwie wyższym. Perspektywy i zagrożenia.

Przewodniczący KSN NSZZ „Solidarność” przedstawił przebieg dotychczasowych działań KSN NSZZ „Solidarność” w sprawie wprowadzenia projektu ustawy o szkolnictwie wyższym do Sejmu. Oto główne wydarzenia:

- Spotkanie Wojciecha Pillicha z Prezydium Komisji Krajowej. Prezydium KK zostało zapoznane z rozwiązaniami proponowanymi w projekcie KSN ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”. Omówiono także różnice między projektami MEN i KSN.
- Spotkanie w którym brali udział: Marian Krzaklewski, Stefan Kubowicz i Ryszard Mosakowski. R. Mosakowski wystąpił do M. Krzaklewskiego o poparcie klubu AWS dla projektu KSN. Podjęta została decyzja o delegowaniu posła K. Janiaka do pilotowania projektu ustawy opracowanego przez KSN.
- Prezydium KK po zapoznaniu się z projektami KSN i MEN, podejmuje decyzję, w której negatywnie ocenia projekt MEN, przyjmuje jako własną opinię KSN i wskazuje, że w Parlamencie podstawą opracowania nowego prawa o szkolnictwie wyższym powinien być projekt KSN.
- Spotkanie trójstronne w Sejmie: Klub Parlamentarny AWS, MEN, KSN. W spotkaniu wzięli udział: Przewodniczący Klubu M. Krzaklewski, oraz posłowie K. Janiak i A. Smirnow; Minister Edukacji Narodowej M. Handke, V-ce Minister J. Zdrada i wysocy urzędnicy MEN; Przewodniczący KSN J. Sobieszkański i przedstawiciele KSN. Po długiej dyskusji Przewodniczący Klubu AWS uznał, że projekt KSN należy wprowadzić pod obrady Parlamentu. Zaproponował także powołanie czteroosobowego Zespołu, dwie osoby z MEN i dwie osoby z KSN do ustalenia obszarów zgodnych w obu projektach.
- Krajowa Sekcja Nauki do Zespołu zgłosiła J. Sobieszkańskiego i J.S. Olędzkiego. Z nieoficjalnych informacji wiadomo, że ze strony MEN do Zespołu zostali zgłoszeni dyr. departamentu T. Popłonkowski v-dyr. dep. W. Pakuła.

Brak jednak sygnału uruchamiającego pracę tego Zespołu. Zdaniem Przewodniczącego KSN inicjatywa rozpoczęcia prac Zespołu powinna wypływać od M. Krzaklewskiego.

Przewodniczący KSN wskazał na główne różnice pomiędzy projektami KSN i MEN, dotyczące: modelu samorządności i autonomii - różne propozycje co do roli KRASP-u i Rady Głównej; koncepcji w sprawie kierunku zmian odpłatności za studia; sposobu traktowania spraw pracowniczych; propozycji co do roli i kompetencji

związków zawodowych, brak ustosunkowania się projektu MEN do problemu kariery akademickiej.

Przewodniczący KSN wspominał o zaproszeniu na obecną Radę KSN Kazimierza Janiaka. Z zaniepokojeniem poinformował członków Rady KSN o braku możliwości nawiązania kontaktu z Posłem Janiakiem, co utrudnia dalsze postępowanie w sprawie ustawy.

Przewodniczący KSN poinformował o pozytywnym zaopiniowaniu przez KRASP projektu MEN. W prasie poinformowano o uzgodnieniu tego projektu ze środowiskiem akademickim, co nie jest prawdziwe. Z nieoficjalnych informacji wiadomo, że MEN pracuje nad IX wersją projektu MEN. W wersji tej prawdopodobnie uwzględniono normę przyjętą przez KSN dotyczącą utrzymania mianowania dla wszystkich nauczycieli akademickich.

Przedstawiono członkom Rady treść proponowanego stanowiska Rady KSN, w którym Rada wyraża podziękowanie dla Prezydium KK za udzielone poparcie dla projektu KSN i zwraca się o dalsze wspieranie wprowadzenia projektu KSN do Sejmu.

Przewodniczący KSN podkreślił, że dla osiągnięcia dojrzałej ustawy najważniejszą sprawą jest obecnie wprowadzenie projektu KSN do Parlamentu. Wymaga to ustalenia taktyki działań wspierających.

W dyskusji wzięli udział:

Ryszard Mosakowski - poinformował o poparciu projektu MEN przez KRASP, w tym rektora Politechniki Warszawskiej. Uważa, że 80 % Zgromadzenia PAN oraz Samorząd Studencki także popiera projekt MEN. Słabością naszą jest mało aktywne prezentowanie projektu KSN i brak wyjścia z tym projektem na zewnątrz.

Ewa Mróz - uważa za celowe powołanie dwóch zespołów, do promocji wewnętrznej i zewnętrznej. Konieczne jest zorganizowanie zebrania przewodniczących Komisji Zakładowych NSZZ „Solidarność”, w celu omówienia założeń projektu KSN, porównania dwóch projektów MEN i KSN i przedstawienie negatywnych stron projektu MEN. Wskazane byłoby również wysłanie listów intencyjnych, w sprawie poparcia projektu ustawy KSN. Uznała za ważne opracowanie ostrzejszych i bardziej wyrazistych materiałów dotyczących w/w projektów.

Julian Srebrny - należy skupić się na własnych działaniach, doprowadzić do zebrania odpowiedniej ilości podpisów posłów, tak aby projekt fizycznie zaistniał w Parlamencie i nie liczyć na władze KK.

Wojciech Janik - obecna sytuacja nie daje podstaw do optymizmu. Profesorowie wywodzący się z Rady Głównej nie zgadzają się na radykalne zmiany, zwłaszcza na zniesienie habilitacji. Najważniejsze jest dotarcie informacji o różnicach dwóch projektów ustaw KSN i MEN do środowiska akademickiego.

Jerzy S. Olędzki - naszą słabością jest to, że projekt KSN jest projektem grupy społeczników i nie znajduje zainteresowania prasy. Trzygodzinna dyskusja w Sejmie pomiędzy przedstawicielami KSN, M. Krzaklewskim i M. Handke udowodniła, że projekt KSN został zrozumiany jako zagrożenie dla profesury, co znalazło swój wyraz w wypowiedzi strony rządowej „profesura władzy nie odda”.

Janusz Sobieszkański - projekt KSN nie jest groźny dla profesorów, natomiast jest skierowany przeciwko określo-

nym postawom. Nie możemy przejmować uproszczeń, które mogą zniekształcić właściwe odczytanie opracowanego przez nas projektu.

Przedstawiciel KZ (Wrocław) – W przeświadczeniu posłów wrocławskich promowanie projektu ustawy KSN byłoby uznane jako przeciwstawienie się rządowi AWS i sprzeczne z umową koalicyjną. Należy rozpocząć prace nad wniesieniem pewnych elementów z projektu ustawy KSN do projektu MEN.

Ryszard Mosakowski – słabością projektu ustawy KSN jest to, że jest to projekt związkowy (ingerencja w działalność legislacyjną) oraz że jest to projekt rewolucyjny. Społeczeństwo odbierze zniesienie habilitacji jako chęć obniżenia poziomu kwalifikacji pracowników naukowych. Należałoby zaproponować coś w zamian, co zapewni pracownikowi możliwość awansowania na wyższe stanowiska. Argumentem strony przeciwnej może być fakt, że przyjęcie projektu ustawy KSN, spowoduje konieczność dokonania zmian zapisów w ustawie o JBR, KBN i PAN, co stanowi duże obciążenie pracą. Konieczne byłoby opracowanie pod kątem projektu KSN 27 rozporządzeń.

Edward Krauze – projekt ustawy KSN przewiduje wzmocnienie poziomu doktoratu. Jest zrozumiałe, że do proponowanej ustawy o szkolnictwie wyższym muszą być wprowadzone akty wykonawcze. Konferencja na temat projektów ustaw winna być zorganizowana przez KBN, z udziałem przedstawicieli KSN w celu omówienia kształtu nauki i przebiegu kariery naukowej.

Jerzy Zurak – w związku z wystąpieniem Premiera Buzka na spotkaniu ze środowiskiem akademickim w Łodzi należy przypuszczać, że o ile projekt ustawy nie zostanie wprowadzony obecnie, nastąpi to w momencie kiedy wejdzie nowa matura.

Krzysztof Schmidt-Szałowski – w przeszłości KSN zorganizowała konferencję „Nauka i szkolnictwo wyższe, jaka przyszłość”, z udziałem mediów i zaproszonych gości związanych z tą tematyką. Obecnie ważną sprawą jest rozpropagowanie posiadanych materiałów dotyczących obu projektów ustaw KSN i MEN. Celowe jest również zorganizowanie zebrania przedstawicieli KZ NSZZ „Solidarność” w sprawie przedstawienia różnic proponowanych projektów ustaw KSN i MEN.

Na podstawie prowadzonej dyskusji przyjęto następujące ustalenia:

1. Zwołać zebranie przewodniczących KZ NSZZ „Solidarność” w sprawie projektów ustaw KSN i MEN.
2. Wystąpić o spotkanie przedstawicieli KSN z Radą Główną Szkolnictwa Wyższego.
3. Wystąpić o spotkanie przedstawicieli KSN z Prezydium PAN.
4. Rozważyć zwołanie konferencji.

Wojciech Pillich poinformował o działaniach podjętych przez KZ Politechniki Śląskiej, której członkiem jest Marian Krzaklewski, zmierzających do wprowadzenia projektu KSN do Sejmu. KZ wystosowała pismo do KK, na ręce Mariana Krzaklewskiego z podziękowaniem za poparcie projektu ustawy KSN oraz z wyrazami zaniepokojenia z powodu braku zbierania podpisów posłów pod projektem KSN i zahamowaniem prac w tym zakresie. Zaproponował podjęcie uchwały przez Radę KSN o podobnej treści.

Zebrani podjęli **UCHWAŁĘ w sprawie wystosowania pisma do KK**, na ręce M. Krzaklewskiego z podziękowaniem za poparcie projektu ustawy KSN o szkolnictwie wyższym i z prośbą o zintensyfikowanie działań w

tym zakresie.

2. Działania KSN w sprawie poprawy sytuacji nauki i szkolnictwa wyższego.

Przewodniczący KSN omówił przebieg ubiegłorocznych rozmów prowadzonych przez NSZZ „Solidarność” z Rządem w sprawie poprawy sytuacji nauki i szkolnictwa wyższego. Zaniechanie rozmów przez stronę rządową, a szczególnie nie respektowanie ustaleń podpisanych w rządowo-związkowych zespołach roboczych podważa przekonanie, że dialog powinien być najwłaściwszą drogą do rozwiązywania problemów. Dodatkową przykrą refleksją jest fakt, że taki styl dialogu wnosi Rząd, który w znacznym stopniu jest firmowany przez NSZZ „Solidarność”. Pomimo tych niekorzystnych doświadczeń Przewodniczący KSN zaproponował ponowienie wystąpienia z roku ubiegłego do Przewodniczącego Związku o kontynuowanie rozmów z Rządem i renegecje przyjętych roboczych uzgodnień. Podstawą do rozpoczęcia działań byłyby stanowiska podjęte przez Radę KSN.

Zebrani jednomyślnie przyjęli **STANOWISKO Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”** o konieczności zmian polityki państwa wobec nauki i szkolnictwa wyższego, oraz **Stanowisko W Sprawie Rozmów z Rządem**. Do dopracowania redakcyjnego tekstu drugiego stanowiska zgłoszono: W. Janika i J. S. Olędzkiego.

3. Światowa kampania na rzecz edukacji.

Przewodniczący KSN przypomniał zebranyemu Światowej Kampanii na Rzecz Edukacji inicjowanej, między innymi, przez Międzynarodówkę Edukacyjną (EI). Celem Światowej Kampanii jest podkreślenie doniosłej roli edukacji dla społeczeństwa i przekonanie rządów do dbałości o rozwój i upowszechnianie edukacji. W wielu krajach organizowane są demonstracje, konferencje itp. akcje.

W imieniu KSN Maria Wesołowska przygotowała treść apelu do społeczeństwa. Zebrani jednomyślnie przyjęli apel „**ŚWIATOWA KAMPANIA NA RZECZ EDUKACJI. APEL DO SPOŁECZEŃSTWA**”.

4. Przygotowanie do WZD KSN

Przewodniczący KSN wprowadzając ten punkt obrad, odwołując się do dyskusji na poprzednim posiedzeniu Rady KSN, wniósł pod głosowanie uchwałę w sprawie zwołania WZD. Zebrani członkowie Rady KSN podjęli jednomyślnie **UCHWAŁĘ** w sprawie zwołania Walnego Zjazdu Delegatów KSN NSZZ „Solidarność” w IV kwartale 2000 r.

Zgodnie z wnioskiem Prezydium KSN zaproponował zorganizowanie WZD w terminie od 17 do 19 listopada 2000 r. Na miejsce Zjazdu zgłoszono kilka ośrodków, m.in. w Szczyrku, ośrodku posiadającym 150 miejsc noclegowych. Przewodniczący poinformował o kosztach pobytu w tym ośrodku, kształtujących się na poziomie 88,00 zł na osobę, z możliwością negocjacji i obniżenia do 80,00 zł. Zaproponował on aby tak, jak przy poprzednich zjazdach, koszty przejazdu i pobytu w ośrodku pokrywali delegaci z funduszy ich KZ. Koszty pobytu członków Prezydium i zaproszonych gości, kolacji okolicznościowej, przygotowania materiałów zjazdowych i inne koszty organizacyjne pokrywano by z funduszy KSN. Poprosił zebranych o zastanowienie się nad ewentualnym wprowadzeniem wpisowego, pobieranego od delegatów, co obniżyłoby obciążenie KSN kosztami Zjazdu. Na wniosek jednego z delegatów postanowiono rozważyć możliwość udzielenia pomocy finansowej małym komisjom zakładowym, w celu umożliwienia uczestnictwa w WZD.

Przewodniczący KSN przedłożył Radzie załącznik nr 7 „Wstępne założenia WZD KSN 2000 r.”, przyjęty na poprzednim posiedzeniu Prezydium KSN.

Zaproponował aby rozpocząć przygotowywanie materiałów na WZD: sprawozdań Sekretarza, Skarbnika i Przewodniczących Komisji; ważniejszych uchwał i informatora KSN. Marii Wesołowskiej przy współpracy z R. Kotowskim powierzono rozszerzenie Informatora KSN.

Zebrani podjęli UCHWAŁĘ w sprawie powołania Zespołu do spraw Merytorycznego Przygotowania Zjazdu, w składzie: członkowie Prezydium KSN, oraz Kazimierz Siciński i Maria Wesołowska, oraz Uchwałę w sprawie powołania Zespołu Organizacyjnego WZD w składzie: Kazimierz Siciński, Albin Klementowski i Joanna Auleytnier -Kniecicka.

Przewodniczący KSN podtrzymał uprzednio zgłoszoną propozycję prowadzenia obrad WZD także w zespołach problemowych. Uważa, że zespoły te powinny rozpocząć pracę ze znacznym wyprzedzeniem. W okresie przed zjazdowym zespoły te pracowałyby w niepełnym składzie, 5 - 10 osób. Pierwsze spotkania zespołów powinny się odbyć już w kwietniu lub w maju. Zaproponował powołanie czterech zespołów problemowych. Szczegółowo omówił rolę i zadania poszczególnych zespołów problemowych WZD, zaproponował osoby odpowiedzialne za przygotowanie i realizację poszczególnych zadań, oraz określił terminarz ich realizacji.

1. Zespół problemowy w sprawie nowych rozwiązań systemowych w nauce.

Zadaniem tego zespołu byłoby określenie tez pozwalających na zaproponowanie nowych rozwiązań systemowych dla nauki w Polsce oraz określenie warunków umożliwiających osiągnięcie konkurencyjności polskiej gospodarki i nauki na rynku europejskim.

Zaproponowano aby osobami odpowiedzialnymi za merytoryczne prace tego zespołu byli: Romuald Kotowski, Jerzy Dudek i Wojciech Pillich. Za organizację pracy zespołu odpowiedzialny byłby R. Kotowski. Do pracy w zespole zgłoszono również: E. Łuczyn-Lipińską, J. S.Ołędzkiego, Z. Żółkiewicza, J. Rychlewskiego i A. Klementowskiego.

1. Zespół problemowy układów zbiorowych.

Zadaniem zespołu będzie omówienie w jaki sposób przygotować organizację zakładowe i KSN do zawierania układów zbiorowych oraz opracowanie systemu wspomaganie interwencyjnego. Janusz Sobieszkański zwrócił uwagę, że oba projekty, MEN i KSN, ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym” wprowadzają instytucję układów zbiorowych. Obecnie jedynie koledzy z JBR mają pewne doświadczenie w zawieraniu zakładowych układów zbiorowych. Trzeba jak najszybciej przygotować całe środowisko „Solidarności” nauki i szkolnictwa wyższego do podjęcia tego zadania. Odnosząc się do drugiej kwestii Janusz Sobieszkański uważa, że trzeba poszukać nowych i trwałych rozwiązań dla wspomaganie interwencyjnego. Dotychczasowe próby rozszerzenia składu Komisji Interwencji o osoby, które społecznie chciałyby się poświęcić tym sprawom nie przyniosły pozytywnych rezultatów. Do rozważenia jest zorganizowanie Komisji Interwencji w oparciu o zaangażowanie do pracy prawników. Janusz Sobieszkański proponuje zaangażować młodych absolwentów, a nawet studentów prawa, specjalizujących się w prawie pracy. Na początek dwie osoby w Warszawie i po jednej w większych ośrodkach akademickich i naukowych. Organizowane byłyby systematycznie spotkania tej grupy

prawników w celu utrzymania jednolitego i skutecznego sposobu występowania w sprawach pracowniczych i związkowych. W ten sposób z czasem powstałby zespół, który nie tylko dobrze by znał prawo, ale też dobrze rozumiałby specyfikę środowiska pracowników nauki i szkolnictwa wyższego. Do wprowadzenia tego modelu nie wystarczy jednak środki którymi dysponuje KSN. Wymagało by to dodatkowych świadczeń ze strony organizacji zakładowych. Aby uniknąć obaw, że dodatkowe środki zostałyby przeznaczone na inne cele, można by stworzyć fundusz celowy, oddzielnie rozliczany. Nad tymi propozycjami powinien zastanowić się zespół problemowy i komisje zakładowe. WZD byłby okazją do podjęcia stosownych decyzji.

Do zespołu zgłoszono E. Krauze, K. Andrzejewską, J. Żuraka. Odpowiedzialnym za zorganizowanie pracy zespołu będzie E. Krauze.

2. Zespół problemowy możliwości, strategii i metod działania „S” i KSN.

Wiele osób zaangażowanych w prace KSN poświęca bardzo dużo czasu i energii. Trwają wieloletnie już działania w celu poprawy sytuacji nauki i szkolnictwa wyższego. Notujemy pewne sukcesy, jednak generalnie uważamy, że nasze oddziaływanie nie przynosi zdecydowanej poprawy sytuacji. Trzeba się zastanowić, jakie mamy możliwości oddziaływania, czy je wykorzystujemy. Czy stosujemy właściwą strategię i właściwe metody działania? Zaproponowano aby pracami tego zespołu pokierował K. Siciński.

3. Zespół problemowy promocji działalności KSN.

Zespół zajął by się następującymi sprawami: pozyskiwanie nowych członków „Solidarności” i KSN, promocja działalności KSN, utrzymanie więzi z „Solidarnością” nauki osób związanych z nauką, a pracujących w instytucjach w których nie ma organizacji związkowej lub pracujących w instytucji, która nie jest związana z nauką. W swym wprowadzeniu, Przewodniczący KSN, w odniesieniu do pierwszej kwestii zaproponował aby wprowadzić jako zasadę, że każda osoba przyjmowana do pracy dostaje na piśmie informację o działalności NSZZ „Solidarność” w danej uczelni lub instytucji naukowej. Wymagało by to odpowiedniego uzgodnienia komisji zakładowej z kierownictwem uczelni lub instytucji naukowej. Pokierowanie pracami zespołu powierzono R. Mosakowskiemu.

Zebrani zaakceptowali powołanie zaproponowanych zespołów problemowych. W wyniku dyskusji uzupełniono skład niektórych zespołów (jak powyżej) i upoważniono przewodniczących zespołów do poszerzenia składu zespołów. Podjęto uchwałę w sprawie powołania wyżej omówionych czterech zespołów problemowych.

Ustalono zgodnie z załącznikiem nr 7 (Wstępne założenia WZD KSN 2000 r.) **osoby odpowiedzialne za przygotowanie projektów uchwał WZD:** Uchwała w sprawie sytuacji JBR –J.Dudek, Uchwała określająca dalsze kierunki działania KSN – Janusz Sobieszkański, Uchwała o indywidualnych członkach „S” KSN - R.Mosakowski, Uchwała o PAN – R.Kotowski.

Poszerzono listę zaproszonych gości.

Ustalono, że na przewodniczących WZD będą proponowani: Krzysztof Schmidt-Szałowski, Elżbieta Lipińska-Łuczyn, Wojciech Pillich i Kazimierz Siciński.

Ustalono wstępny skład Komisji Uchwał i Wniosków: Zdzisław Żółkiewicz, Marek Gutowski, Ewa Mróz, Wanda Spoz-Pać,

Ustalono wstępny skład Komisji Mandatowej: Albin Klementowski, Barbara Jakubowska

Na Rzecznika Prasowego WZD zaproponowano Marię Wesołowską.

Juliusz Srebrny – wskazał na konieczność przygotowania przez Sekretarza KSN, Albina Klementowskiego, pełnej i ostatecznej listy Komisji Zakładowych posiadających ważne uchwały przynależności do KSN, zapewniające formalne uczestnictwo w WZD wyłącznie uprawnionych delegatów.

Barbara Jakubowska – przekazała informację uzyskaną od Sekretarza KSN o przygotowaniu listy Komisji Zakładowych posiadających ważne uchwały przynależności, które będą podstawą sprawdzenia formalnego uczestnic-

stwa poszczególnych delegatów.

Przewodniczący KSN NSZZ „Solidarność” **Janusz Sobieszczkański** na zakończenie obrad przekazał zwięzłą informację o nowelizacji ustaw sfery nauki: o Komitecie Badań Naukowych i o Jednostkach Badawczo - Rozwojowych. Część propozycji zgłaszanych przez KSN zostało uwzględnionych. Za niewłaściwe uznajemy zapisy ograniczające kompetencje Rad Naukowych w JBR-ach i w Państwowych Instytutach Badawczych. Za niezbędne uważamy wprowadzenie ulg podatkowych dla wszystkich jednostek naukowo - badawczych, niezależnie od ich formy własności, z tytułu prowadzenia działalności naukowej i wdrożeniowej. KSN będzie podejmował dalsze działania w tych sprawach.

Informację z posiedzenia Rady KSN, na podstawie protokołu sporządzonego przez Barbarę Jakubowską, przygotowała Maria Wesołowska.

***

STANOWISKO 1
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
o konieczności zmian polityki Państwa wobec nauki i szkolnictwa wyższego
Warszawa, 25 marca 2000 r.

W całym okresie lat dziewięćdziesiątych w odniesieniu do nauki i szkolnictwa wyższego mamy do czynienia z:

- Prawem niewystarczająco dostosowanym do stymulowania rozwoju jakościowego badań naukowych i wdrożeniowych oraz kształcenia na poziomie wyższym,
- Wysoce niewystarczającym finansowaniem zadań badawczych i edukacyjnych,
- Brakiem mechanizmów prawnych i ekonomicznych wzmacniających powiązanie nauki z gospodarką.

Stan ten wymaga zmiany. Obniżenie jakości kształcenia, nadmierne ograniczenie badań naukowych, budowanie gospodarki bez jej wiązania z krajowymi pracami badawczymi i wdrożeniowymi nada naszemu Państwu charakter peryferyjny.

Edukacja i nauka jest, naszym zdaniem, jednym z najważniejszych gwarantów wszechstronnego rozwoju państwa i społeczeństwa. Zatem postulujemy:

I. Dokonać zmian prawa rządzącego nauką i szkolnictwem wyższym.

- 1 Uchwalić nowe prawo o szkolnictwie wyższym, które:
  - będzie sprzyjać upowszechnieniu studiów i dostępności do nich;
  - pozwoli na podwyższanie jakości kształcenia;
  - stworzy warunki do szybszego rozwoju naukowego kadry akademickiej, (zmiana modelu kariery akademickiej);
  - umocni autonomię uczelni i pogłębi poczucie misji wśród pracowników uczelni;
  - stworzy warunki pozwalające na skoncentrowanie się pracowników akademickich na pracy badawczej i dydaktycznej;
  - stworzy wartościowy system akredytacji, gwarantujący utrzymanie odpowiedniego poziomu kształcenia i wysokiej jakości kształcenia.Uważamy, że podstawa do opracowania nowego prawa o szkolnictwie wyższym powinien być projekt ustawy opracowany przez KSN.
- 2 Dokonać szybkiej nowelizacji ustawy o jednostkach badawczo - rozwojowych, która:
  - stworzy prawne podstawy do rozwoju działalności badawczo – rozwojowej w nowych warunkach gospodarki rynkowej;
  - umożliwi restrukturyzację placówek jbr, dostosowującą je do działania w warunkach transformującej się gospodarki, przy czym określi zasady zapobiegające roztrwonieniu majątku i dorobku intelektualnego przekształcanych jednostek;
  - stworzy trwałe podstawy do utrzymywania i rozwoju działalności badawczej w dziedzinach ważnych dla Kraju, (powołanie Państwowych Instytutów Badawczych);
  - zapewni znaczącą rolę rad naukowych PIB i jednostek – badawczo rozwojowych w podejmowaniu decyzji związanych z ich merytorycznym działaniem.
- 3 W projektach ustaw: o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych zapewnić korzystne zapisy dotyczące zwolnień podatkowych z tytułu prowadzenia działalności badawczej i rozwojowej (jeżeli te ustawy będą regulować te kwestie, jeżeli nie, to stosowne zapisy powinny zostać zawarte w ustawie o jednostkach badawczo – rozwojowych);
- 4 W odniesieniu do finansowania podmiotowego nauki stworzyć system oceny placówek naukowych i badawczo - rozwojowych uwzględniający charakter i merytoryczny zakres działania placówki.

II. Stworzyć mechanizmy stymulujące i wspierające powiązanie badań naukowych i wdrożeniowych z gospodarką.

Wzmocnić działania i system zachęt ekonomicznych skłaniających przedsiębiorstwa do korzystania z potencjału naukowego oraz dorobku naukowego i technicznego polskich placówek naukowych i uczelni, a także do inwestowania w badania naukowe i wdrożeniowe.

- 1 Obniżyć podatek dochodowy od podmiotów gospodarki zamawiających w krajowych placówkach naukowych lub prowadzących na obszarze Kraju:
  - badania naukowe i prace badawczo rozwojowe, - dokonujących zakupu wyników badań, o ile nie następuje nabycie praw majątkowych,
  - prowadzących nie inwestycyjne zadania rozwojowe (dokumentacja konstrukcyjna i technologiczna, prototypy itp.) zamawiane u podmiotów krajowych, zależnie od stosunku

$$\frac{B}{D + B}$$

gdzie: D - dochód,

B - wydatki na wymienione powyżej prace badawcze i wdrożeniowe.

- 2 Wprowadzić zasady podatkowe sprzyjające przekształceniom własnościowym placówek naukowych.
  - Bezterminowo zwolnić placówki naukowe i badawczo rozwojowe (niezależnie od formy własności) od podatku dochodowego, w części dotyczącej prowadzenia działalności naukowej i badawczo rozwojowej.
  - Zaliczyć środki wypracowane przez placówki naukowe i badawczo - rozwojowe z działalności innej niż działalność naukowa i badawczo - rozwojowa do kosztów uzyskania przychodów w wysokości tej części środków, która jest przeznaczona na rozwój potencjału badawczego placówki.
- 3 Wprowadzić jako zasadę negocjowanie pakietu naukowo - badawczego przy każdej prywatyzacji majątku narodowego.
- 4 Stworzyć system promocji krajowych placówek naukowych i rozwojowych.
- 5 Przeznaczyć część prywatyzowanego majątku narodowego na stworzenie funduszu celowego wspierającego rozwój nauki i szkolnictwa wyższego.

III Opracować kilkuletni harmonogram poprawy sytuacji finansowej nauki i szkolnictwa wyższego.

- 1 W odniesieniu do sytuacji materialnej konieczne jest opracowanie harmonogramu dojścia w najbliższych latach (przy zakładanej dynamice wzrostu dochodu narodowego) do finansowania nauki na poziomie co najmniej 1,5% PKB, a szkolnictwa wyższego na poziomie co najmniej 2% PKB.

Uważamy za niezbędne określenie w 2000 r. co najmniej trzyletniego harmonogramu zwiększania środków finansowych na realizację zadań szkolnictwa wyższego i nauki. Ze względu na wieloletnie niedoinwestowanie i bardzo duży wzrost zadań niezbędne jest znaczące zwiększenie środków finansowych w najbliższym roku i następnie systematyczne ich dalsze zwiększanie w kolejnych latach, o około 10 % rocznie w ujęciu realnym.

- 2 Ze względu na znaczną dekapitalizację majątku trwałego, w tym aparatury do badań naukowych, pilnym jest odbudowanie i unowocześnienie stanu sprzętowego polskich instytucji naukowych i badawczo rozwojowych.
- 3 Wprowadzić zasadę, że płace w Polskiej Akademii Nauk, a w przyszłości także w Państwowych Instytutach Badawczych będą kształtowane zgodnie z relacją proponowaną dla szkolnictwa wyższego (1:2:3). Do czasu zakończenia przekształceń zasada ta powinna obowiązywać także w odniesieniu do Jednostek Badawczo - Rozwojowych. Wymaga to zwiększenia środków na działalność statutową o wyodrębnioną część na podwyżki wynagrodzeń.

IV. Osiągnąć zdecydowaną poprawę sytuacji finansowej nauki i szkolnictwa wyższego w 2001 roku.

- 1 Znacząco zwiększyć środki finansowe z budżetu państwa na realizację zadań szkolnictwa wyższego w 2001 roku, do około 1,3 % PKB (zał. 1).
  - Ukształtować płace wg relacji 1:2:3 (asystent – adiunkt - profesor) średniej płacy w sektorze przedsiębiorstw. Przyjąć relację, że średnia płaca pozostałych pracowników szkolnictwa wyższego równa się 1,25 średniej płacy w sektorze przedsiębiorstw.
  - Zwiększyć środki finansowe na pomoc materialną dla studentów, uwzględniając wzrost liczby studentów w 2001 roku i realny wzrost nakładów przypadających na jednego studenta nie mniej niż o 10%.
  - Zwiększyć środki finansowe na inwestycje realnie o 50%.
  - Zwiększyć środki finansowe na pozostałe wydatki szkolnictwa wyższego (wydatki rzeczowe, wydatki jednostek budżetowych, dotacje dla jednostek niepaństwowych), uwzględniając (częściowo – współczynnik 1,035) przewidywany wzrost liczby studentów i zwiększenie wartości realnej o 10%.
- 2 Zwiększyć w 2001 roku środki finansowe z budżetu państwa na naukę do 0,6 % PKB.
  - W budżecie państwa, w dziale „nauka” w środkach finansowych na działalność statutową wyodrębnić środki na wzrost wynagrodzeń w PAN i JBR, zgodny z ustaleniami przyjętymi dla szkolnictwa wyższego.
  - Zapewnić środki finansowe na wspomaganie przekształceń JBR.

Kwotowe oszacowanie środków z budżetu państwa na realizację zadań szkolnictwa wyższego w 2001 roku.

I. Założenia wyjściowe.

1. Przewidywany w 2001 r. średnioroczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych 104,2%.
2. Produkt krajowy brutto (PKB) w 2000 r. wzrośnie realnie o 5,2%, a w 2001 r. o 5,7% PKB.
3. Produkt krajowy brutto (PKB) w 2000 r. wyniesie, wg przewidywań, 609 mld. zł., a w 2001 r. 676,7 mld. zł.
4. Średnioroczne zatrudnienie w szkolnictwie wyższym w 2001 r. na poziomie etatów kalkulacyjnych z 2000 r., tj. łącznie 134 663 etatów; liczbę etatów nauczycieli akademickich przyjęto wg danych z 1998 r., w tym: 10410 etatów-profesorowie, 32108 etatów - adiunkci i wykładowcy, 18322 etatów - asystenci, lektorzy i instruktorzy.
5. Ukształtowanie płac wg relacji 3-2-1 (profesor - adiunkt - asystent) średniej płacy w sektorze przedsiębiorstw. Przyjęcie relacji, że średnia płaca pozostałych pracowników szkolnictwa wyższego równa się średniej płacy w sektorze przedsiębiorstw
6. Przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 1999 r. przyjęto jako równe średniemu wynagrodzeniu w tym sektorze w III kwartale 1999 r., tj. 1849,00 zł. Przyjmując, że płace w sektorze przedsiębiorstw wzrosną realnie rocznie co najmniej o 2%, średnia płaca w tym sektorze w 2001 roku wyniesie nie mniej niż:

$$1849 \times 1,057 \times 1,02 \times 1,042 \times 1,02 = 2118,75 \text{ zł.}$$
7. W 2000 roku liczba studentów na studiach dziennych w uczelniach państwowych wzrośnie o 7,2% i wyniesie 606443.

II. Oszacowanie środków na wynagrodzenia, łącznie z zakładowym funduszem nagród.

Profesorowie	10410 etatów	× 12	× 2119 zł.	× 3	= 794 116 440,00 zł.
Adiunkci i wykładowcy	32108 etatów	× 12	× 2119 zł.	× 2	= 1 632 884 448,00 zł.
Asystenci i lektorzy	18322 etatów	× 12	× 2119 zł.	× 1	= 465 891 816,00 zł.
Pracownicy nie będący nauczycielami akademickimi	73823 etatów	× 12	× 2119 zł.	× 1,25	= 2 346 464 055,00 zł.
RAZEM					5 239 356 759,00 zł.

III. Pochodne od wynagrodzeń osobowych (składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy).

5 239 356 759 zł. × 0,20 = **1 047 871 351,80 zł.**

IV. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

5 239 356 759 zł. × 0,06 = **314 361 405,54 zł.**

V. Pomoc materialna dla studentów.

W 2000 r. na pomoc materialną dla studentów (bez rezerw) przeznaczono 767 952 tys. zł., w tym na stypendia studenckie 470 531 tys. zł. Średnio miesięcznie na jednego studenta studiów dziennych, przy wypłacaniu stypendium przez 10 miesięcy w roku, przypada 77,2 zł. Przewidziano, że stypendia (socjalne i za wyniki w nauce) otrzymać będzie 230 582 studentów studiów dziennych, a więc około 200 zł na miesiąc. Wobec rozszerzenia uprawnień do ubiegania się o pomoc materialną podana liczba studentów otrzymujących stypendia oznacza wyraźne niedoszacowanie w odniesieniu do potrzeb. Uważamy, że niezbędne jest zdecydowane zwiększenie środków na stypendia, o około 50%. Proponujemy więc w 2001 r. na stypendia studenckie kwotę 700 000 tys. zł. I łącznie na pomoc materialną dla studentów, po uwzględnieniu inflacji, kwotę około **1 010 000 tys. zł.**

VI. Fundusz Pożyczek i kredytów Studenckich.

W 2000 r. dotacja na Fundusz Pożyczek i Kredytów Studenckich wynosi 148 747 tys. zł. Uwzględniając siedmio procentowy wzrost liczby studentów i przewidywaną inflację proponujemy, aby w 2001 r. dotacja ta wynosiła około **170 000 tys. zł.** Część tych środków zostanie w przyszłych latach zwrócona do budżetu państwa.

VII. Inwestycje.

W 2000 r. na inwestycje zaplanowano 386 448 tys. zł. Uwzględniając tylko inflację proponujemy w 2001 r. przeznaczyć na inwestycje kwotę **403 000 tys. zł.**

VIII. Pozostałe wydatki.

W 1999 r. na pozostałe wydatki zaplanowano kwotę 760 270 tys. zł. (Wydatki rzeczowe, wydatki jednostek budżetowych, dotacje dla jednostek niepaństwowych.) Proponuje się zwiększenie tych środków o 10%, a więc nieco więcej niż o inflację, do kwoty **836 297 tys. zł.**

IX. Łączna kwota środków z budżetu państwa na realizację zadań szkolnictwa wyższego w 2001 roku:

9 020 886 516 zł.

Przewidując, że produkt krajowy brutto w 2001 r. osiągnie 676,7 mld zł., udział środków na szkolnictwo wyższe w odniesieniu do produktu krajowego brutto wynosiłby **1,33% PKB.**

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
-/ Janusz Sobieszczanski

Kwotowe oszacowanie środków z budżetu państwa na realizację zadań placówek Polskiej Akademii Nauk w 2001 roku

I. Założenia wyjściowe

1. Średnioroczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2001 r. wyniesie 104,2%.
2. Produkt krajowy brutto (PKB) w 2000 r. wzrośnie realnie o 5,2%, a w 2001 r. o 5,7%.
3. Produkt krajowy brutto (PKB) w 2000 r. wyniesie, wg przewidywań, 609 mld. zł, a w roku 2001 wyniesie 676,7 mld. zł.
4. Średnioroczne zatrudnienie w placówkach Polskiej Akademii Nauk w 2001 r. będzie na poziomie etatów kalkulacyjnych z 2000 r., w tym 4077 etatów pracowników naukowych:

Stanowisko	Liczba etatów
Profesorowie i docenci	1370
Adiunkci	1714
Asystenci	993
Pozostali pracownicy	4964
Razem	9041

5. Proponujemy ukształtowanie płac wg relacji 3-2-1 (profesor – adiunkt - asystent) średniej płacy w sektorze przedsiębiorstw. Przyjęto, że średnia płaca pozostałych pracowników placówek PAN będzie równa 1,25 średniej płacy w sektorze przedsiębiorstw.
6. Przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 1999 r. szacuje się na 1849,00 zł. Przyjmując, że płace w sektorze przedsiębiorstw wzrosną **realnie** w roku 2000 co najmniej o 2%, średnia płaca w tym sektorze w 2001 roku wyniesie nie mniej niż:
 $1849 \times 1,057 \times 1,02 \times 1,042 \times 1,02 = 2118,75 \text{ zł}$

II. Oszacowanie środków na wynagrodzenia, łącznie z zakładowym funduszem nagród

Profesorowie	1370 etatówx12	x118,75 złx3,00	=16440x6356,25 zł	=104 496 750 zł
Adiunkci	1714 etatówx12	x2118,75 złx2,00	=20568x4237,50 zł	=87 156 900 zł
Asystenci	993 etatówx12	x2118,75 złx1,00	=11916x2118,75 zł	=25 247 025 zł
Pozostali pracownicy	4964 etatówx12	x2118,75 złx1,25	=59568x2648,44 zł	=157 762 125 zł
RAZEM				374 662 800 zł

Proponowany wzrost wynagrodzeń w porównaniu ze składanymi propozycjami w roku poprzednim wynosi **374 662 800 zł/283 550 112 zł = 132%**.

Średnie proponowane wynagrodzenie miesięczne = 41 440,42 zł/12 m-cy = **3 453,37 zł/mc**

III. Pochodne od wynagrodzeń osobowych (składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy)

$$374 662 800 \text{ zł} \times 0,20 = 74 932 560 \text{ zł}$$

IV. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

$$374 662 800 \text{ zł} \times 0,065 = 24 353 082 \text{ zł}$$

V. Inwestycje

Wobec niekwestionowanej konieczności budowy nowych budynków dla niektórych placówek oraz rozbudowy i przeprowadzenia niezbędnych remontów, proponujemy zwiększenie realnej wartości środków na inwestycje do kwoty **100 000 000 zł**.

VI. Pozostałe wydatki

W dobrze funkcjonującym przedsiębiorstwie płace powinny wahać się na poziomie 40-45% wszystkich wydatków. Przyjmując stan dążący do zrównoważonego, zakładamy, że płace stanowią 50% wszystkich kosztów. Tak więc na pozostałe wydatki (wydatki rzeczowe, DOT, współpraca międzynarodowa, inne) zaplanowano kwotę:

$$374 662 800 \text{ zł} + 74 932 560 \text{ zł} + 24 353 082 \text{ zł} - 100 000 000 \text{ zł} = 373 948 442 \text{ zł}$$

VII. Łączna kwota środków z budżetu państwa na realizację placówek PAN w 2000 roku

Łączna kwota oszacowanych środków z budżetu państwa potrzebnych na realizację zadań placówek PAN w 2001 roku wynosi:
947 896 884 zł.

Przewidując, że produkt krajowy brutto w 2001 r. osiągnie 676 700 000 000 zł., udział środków przeznaczonych dla placówek Polskiej Akademii Nauk w stosunku do produktu krajowego brutto wynosiłby **0,14% PKB**.

W przedstawionym oszacowaniu kwotowym nie uwzględniono konieczności powiększenia kadry naukowej o młodych pracowników naukowych i kosztów prowadzenia przez placówki PAN działalności edukacyjnej.

Zastępca przewodniczącego ds. PAN
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
-/Romuald Kotowski

Uwagi:

1. W trakcie przygotowania oszacowania przyjęto wielkości i dane zastosowane w analogicznych obliczeniach przeprowadzonych przez Przewodniczącego Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” Janusza Sobieszcańskiego dla uczelni wyższych. Pozwoli to na porównanie przewidywanych nakładów w obu działach.
2. Liczba profesorów pozostaje w ciągu ostatnich lat niemal stała, natomiast liczba pozostałych pracowników naukowych uległa w roku 1998 znacznemu zmniejszeniu; przyjmujemy, że w latach następnych proces ten zostanie zahamowany.

STANOWISKO 2
Rady Krajowej Sekcji Nauki
w sprawie rozmów z Rządem RP w roku 2000
Warszawa, 25 marca 2000 r.

W ubiegłym roku Krajowa Sekcja Nauki prowadziła rozmowy z Rządem w sprawie postulatów dotyczących poprawy sytuacji nauki i szkolnictwa wyższego. Rozmowy te toczyły się pod patronatem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” i jej Przewodniczącego. Przystępując do rozmów KSN przyjął niemal jako pewnik tezę, że Rząd w tak dużym stopniu wspierany przez „Solidarność” jest właściwym partnerem rzeczowej dyskusji. Rok 1999 nie dał jednak jednoznacznego potwierdzenia tej tezy. Rozmowy zostały zawieszono, a roboczych ustaleń Rząd nie respektował. Taki stan rzeczy jest niezwykle groźny, gdyż w świadomości społecznej utrwała przekonanie, że model rozwiązywania problemów drogą dialogu nie pozwala w Polsce na rozsądne kształtowanie życia zbiorowości. Dla ludzi nauki i nauczycieli akademickich pozostaje wtedy z reguły indywidualna zapobiegliwość powiązana ze swoistą emigracją wewnętrzną. Nie ma wątpliwości, w jaki sposób przekłada się taki stan spraw na notowania wyborcze.

Krajowa Sekcja Nauki mimo ubiegłorocznych doświadczeń uważa, że jeszcze raz należy postawić na dialog. Zwracamy się do Pana Premiera Jerzego Buzka i Rządu RP o podjęcie rozmów zawieszonych w 1999 roku. Równocześnie Rada KSN zwraca się do Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” i Przewodniczącego Mariana Krzaklewskiego o podjęcie odpowiedniej inicjatywy w kierunku kontynuacji rozmów.

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
/-/ Janusz Sobieszczęński

***

Uchwała 1
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie podziękowania Prezydium Komisji krajowej NSZZ „Solidarność”

Rada krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” wyraża podziękowanie Prezydium Komisji krajowej NSZZ „Solidarność” za zrozumienie dla naszych intencji i zdecydowane działanie w sprawie wprowadzenia na ścieżkę legislacyjną, opracowanego przez KSN projektu ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”. Przyjęta decyzja Prezydium KK nr 24/2000 w pełni satysfakcjonuje środowisko KSN.

Prosimy Prezydium KK o dalsze życzliwe zainteresowanie rozpoczęciem oraz przebiegiem legislacyjnych działań w Klubie Parlamentarnym AWS nad tym projektem, który jest fundamentalny dla przyszłości szkolnictwa wyższego.

Uchwała 2
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie zwołania Walnego Zebrania Delegatów KSN

Rada krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” postanawia zwołać Walne Zebranie Delegatów KSN w IV kwartale 2000 roku i zobowiązuje Prezydium KSN do podjęcia stosownych działań.

Uchwała 3
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie powołania Zespołu Merytorycznego Przygotowania WZD

Rada KSN powołuje Zespół Merytorycznego Przygotowania Walnego Zebrania Delegatów krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”, w składzie: członkowie Prezydium KSN oraz Maria Wesołowska i Kazimierz Siciński.

Uchwała 4
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie powołania Zespołów Problemowych WZD

Rada KSN powołuje cztery zespoły problemowe WZD: 1. Zespół problemowy w sprawie nowych rozwiązań systemowych w nauce. Do zorganizowania prac zespołu powołuje się Romana Kotowskiego. Do Zespołu zostali zgłoszeni: J.Dudek, W.Pillich, J.Ołędzki, E.Lipńska-Luczyn, Z.Żółkiewicz, J.Rychlewski, A.Klementowski. 2. Zespół problemowy układów zbiorowych. Do zorganizowania prac zespołu powołuje się Edwarda Krauze. Do zespołu zostali zgłoszeni: K.Andrzejewska, J.Żurak. 3. Zespół problemowy możliwości, strategii i metod działania „S” i KSN. Do zorganizowania prac zespołu powołuje się Kazimierza Sicińskiego. 4. Zespół problemowy promocji działalności KSN. Do zorganizowania prac zespołu powołuje się Ryszarda Mosakowskiego. Osoby odpowiedzialne za zorganizowanie prac zespołów są upoważnione do poszerzenia składu zespołów.

Uchwała 5
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie powołania Zespołu Organizacyjnego przygotowania WZD

Rada KSN powołuje Zespół Organizacyjnego Przygotowania Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”, w składzie: Kazimierz Siciński – kierujący pracami Zespołu. Albin Klementowski – Sekretarz KSN i Joanna Auleytnier – Kniecicka – Kierownik Biura KSN.

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
/-/ Janusz Sobieszczęński
Warszawa, 25 marca 2000 r.

*Zebranie Przewodniczących Komisji Zakładowych Członków KSN zwołane przez Przewodniczącego KSN odbyło się 15 kwietnia br w Warszawie. Sprawozdanie z zebrania ukaże się w następnych zeszytach „Wiadomości KSN”. Obecnie zamieszczamy Stanowisko przyjęte przez uczestników zebrania.
(Red.)*

STANOWISKO

Przewodniczących Komisji Zakładowych Szkół Wyższych i Członków Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2000 r.

Zdecydowanie protestujemy przeciwko nie realizowaniu przez władze statutowe NSZZ „Solidarność” decyzji Prezydium Komisji Krajowej nr 24/2000, która wynika ze stanowiska nr 8 XI Krajowego Zjazdu Delegatów: „... podstawą prac parlamentarnych nad zmianami prawa o szkolnictwie wyższym powinien stać się projekt ustawy opracowany przez zespół Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”.”

Domagamy się od Posłów i kierownictwa Klubu Parlamentarnego AWS wprowadzenia pod obrady Sejmu projektu ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym” opracowanego przez Krajową Sekcję Nauki NSZZ „Solidarność”.

Za zgodność:

Przewodniczący Zebrania:

/-/ Anna Gołębiewska

/-/ Wojciech Pillich

Warszawa, 6.04.2000 r.

Pan **Longin Komolowski**
Wiceprezes Rady Minister
Minister Pracy i Polityki Społecznej

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w poniżej przedstawionych istotnych dla naszego środowiska kwestiach.

1. W projekcie budżetu złożonym do Sejmu RP dnia 30.09.99 r. (druk nr 1399) w części 83 REZERWY CELOWE dział 97, rozdział 9718, poz. 44 zaplanowane zostały środki na podwyżki wynagrodzeń w wysokości 479 449 tys. zł w tym na dotacje i subwencje 152 137 tys. zł oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych 327 312 tys. zł. Środki te pozwalały na pełne uwzględnienie uzupełnienia kwot przeznaczonych na podwyżki wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej o pochodne od płac, stanowiące część składki na ZUS (o 20,33%). Natomiast w uchwalonej ustawie budżetowej – Dz. Ust. Nr 7 z dnia 23 lutego 2000 r. środki przeznaczone na ten cel mieszczące się w części 83 dział 97 rozdział 9718 poz. 43 wynoszą 455 958 tys. zł w tym na dotacje i subwencje 144 928 tys. zł oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych 310 976 tys. zł. Zmniejszenie to powoduje, iż pochodne na uzupełnienie części składki na ZUS kwot przeznaczonych na podwyżki wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej w rzeczywistości wyniesie tylko około 13 %.

Taki stan rzeczy spowoduje również, że nie zostanie spełniony ustawowo zapewniony wzrost wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej w roku 2000 – o 6,7%.

W związku z powyższym domagamy się zwiększenia środków do kwoty pozwalającej na pełne pokrycie części składki na ZUS z rezerwy celowej, przeznaczonej na podwyżki wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej.

2. Zaniepokojenie nasze budzi fakt, że do chwili obecnej nie zostały podpisane Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniające rozporządzenia:

- w sprawie wynagrodzeń nauczycieli akademickich,
- oraz zasad wynagrodzenia pracowników szkół wyższych nie będących nauczycielami akademickimi.

Przedstawiciele MEN oraz związków zawodowych dokonali stosownych uzgodnień zapisanych w protokole ustaleń dnia 8.03.2000 r. pozwalających na opublikowanie powyższych rozporządzeń. Nie podjęcie do chwili obecnej żadnych działań spowoduje, iż nie zostanie dotrzymany zapisany w ustawie o kształtowaniu wynagrodzeń w sferze budżetowej wymóg (art. 8 ustawy) mówiący, że waloryzacja wynagrodzeń musi być dokonana nie później niż 3 miesiące od momentu ogłoszenia ustawy budżetowej. Obecne opóźnienie już powoduje, że pracownicy szkół wyższych otrzymują wyrównania wynagrodzeń należnych od 1.01.2000 r. nie wcześniej niż na koniec miesiąca maja w przypadku pracowników nie będących nauczycielami akademickimi i 1.06.2000 r. w przypadku nauczycieli akademickich.

Oczekujemy na przedstawienie informacji, kto jest winny tych zaniedbań, kto jest odpowiedzialny za opóźnienie realizacji zwiększenia wynagrodzeń dla pracowników szkół wyższych. Informujemy jednocześnie, że dalsze zwlekanie z wdrożeniem wzrostów wynagrodzeń, skłoni nas do wskazania pracownikom szkół wyższych, że jedyną drogą do osiągnięcia respektowania uprawnionych oczekiwań pracowników, jest wystąpienie pracowników z roszczeniami o odsetki z tytułu opóźnień.

Z poważaniem

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki
NSZZ „Solidarność”
/-/ Janusz Sobieszkański

Poznań , dnia 31 marca 2000 roku

OŚWIADCZENIE

Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”

Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
z dnia 28 marca 2000 r.

Ministerstwo Skarbu państwa za pośrednictwem Banku PKO BP rozpoczyna wypłatę rekompensat pieniężnych dla uprawnionych osób zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej od 1 lipca 1991 roku do 28 czerwca 1992 roku.

Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wyraża wdzięczność Członkom Komisji, Przewodniczącej mgr Krystynie Andrzejewskiej i dr Jarosławowi Mikołajewiczowi za włożony trud i doprowadzenie do pomyślnego załatwienia sprawy rekompensat.

W szczególności dziękujemy za:

- podjęcie inicjatywy w sprawie uznania zawieszenia waloryzacji płac pracowników sfery budżetowej za niezgodną z Konstytucją,
- wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego i reprezentowanie Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” na rozprawie przez Trybunałem Konstytucyjnym, który w dniu 29 stycznia 1992 roku uznał zasadność skargi; autorem skargi konstytucyjnej i umocowanym przedstawicielem Komisji krajowej NSZZ „Solidarność” przed Trybunałem Konstytucyjnym był dr Jarosław Mikołajewicz; całość ustawodawstwa dotyczącego zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej przygotowała mgr Krystyna Andrzejewska.

Mamy nadzieję, że wypłata rekompensat przyczyni się choć w niewielkim stopniu do polepszenia trudnej sytuacji materialnej pracowników państwowej sfery budżetowej.

W imieniu Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wiceprzewodniczący
/-/ Prof. dr hab. Jacek Rychlewski

Korygowanie wyników wyborów do Senatu przez Rektora Politechniki Częstochowskiej

W dniu 27 stycznia 1999r. z udziału w posiedzeniu Senatu P.Cz. został bezprawnie wyproszony przez Rektora Politechniki Częstochowskiej dr hab. Inż. Janusza Szopę Prof. P.Cz. Senator, posiadający mandat Senatora Wydziału Budownictwa i Ochrony Środowiska na kadencję 1996-1999.

Pretekstem usunięcia Senatora było odwołanie Go przez Rektora ze stanowiska Dziekana Wydziału Inżynierii i Ochrony Środowiska. Odwołania Dziekana było również nieuzasadnione merytorycznie, co stwierdziła Nadzwyczajna Komisja ds. oceny działalności Dziekana, powołana Uchwałą 168/98 przez Senat P.Cz.

Wyjaśniamy, że Urząd Dziekana Wydziału Inżynierii i Ochrony Środowiska zainteresowany objął w wyniku wyborów jakie miały miejsce ze wrześniu 1997 r. (tj. w rok po wyborach do Senatu P.Cz.), ze względu na reorganizację Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska i podzielił go na dwa Wydziały. Były Dziekan nie zrzekł się mandatu z wyboru i pozostawał Senatorem do końca kadencji, czyli do 31.08.1999r. Potwierdziły to: Uczelniana Komisja Wyborcza pismem z dnia 22.02.99 r. oraz Wydziałowa Komisja Wyborcza pismem z dnia 03.03.99 r.

Niezgodne z § 58 Statutu Uczelni jest także dokończenie przez Rektora nowego członka Senatu p.o. Dziekana Wydziału Inżynierii i Ochrony Środowiska. W świetle powyższych faktów nie uczestniczył w obradach Senatu prawnie wybrany Senator, natomiast brał w nim czynny udział p.o. Dziekan. Skierowana przez NSZZ „S” prośba do Rektora o przywrócenie w Senacie ładu prawnego spotkała się z odmową.

Wobec nieprzestrzegania przez Rektora P.Cz. Statutu, KZ zwróciła się do MEN – 04.03.1999 r. Rektor poproszony przez MEN o zajęcie stanowiska wobec zarzutów KZ odpowiedział, że „wyjaśnia sprawę”. Wymijające odpowiedzi Rektora do MEN trwały ponad 4 miesiące i były niezgodne z faktami. Do końca kadencji 1996-1999 Rektor nie przedsta-

wił pod obrady Senatu sprawozdania finansowego za rok 1998 oraz nie uzyskał absolutorium za rok 1998.

Oddzielną sprawą jest zachowanie się Ministerstwa Edukacji Narodowej. Powiadomione odpowiednio wcześniej o nieprzestrzeganiu przez Rektora Statutu P.Cz., naruszeniu suwerenności Senatu i elementarnych zasad demokracji MEN oczekiwało na „wyjaśnienia” Rektora od marca do lipca(!), biorąc za dobrą monetę wszelkie nieudokumentowane „wyjaśnienia”, po czym usprawiedliwiło bezprawie stwierdzeniem, że Rektor dekompletując Senat „nie podjął decyzji w sensie prawnym”. Działania dr hab. Janusza Szopy, Prof. P.Cz., zostały sprowadzone do zaniechania powiadomienia jednego z Senatorów o terminach obrad Senatu.

MEN stwierdziło również, że sprawa zdezaktualizowała się, gdyż minęła kadencja Senatu. Nieotrzymanie absolutorium przez Rektora skwitowało stwierdzeniem, że Senat może być zwołany nawet w ostatni dzień kadencji (nie został zwołany). MEN poinformowało KZ NSZZ „S”, że odwołanie do NSA od decyzji Ministra złożyć może Rektor lub Senat. Nasuwa się pytanie „w jakim celu?” skoro decyzja MEN jest korzystna dla Rektora.

Reasumując, należy postawić pytania:

1. Czy uchwały podejmowane przez „Senat” w składzie niezgodnym ze Statutem P.Cz. mają moc prawną?
2. Czy skład Senatu ustalony na podstawie wyników wyborów i ogłoszony przez Uczelnianą Komisję Wyborczą może być w dowolny sposób zmieniony przez Rektora i czy Rektor może dowolnej osobie dać prawo głosu w Senacie Uczelni – niezależnie od zapisów w Statucie?
3. Czy powściągliwość MEN wobec łamania Statutu Uczelni wynika z braku możliwości prawnych, a zatem czy nadzór Ministerstwa nad uczelniami jest czysto iluzoryczny?
4. Co należy czynić, by wobec łamania prawa i ładu demokratycznego przez Władze Uczelni i bierności MEN zachować w Politechnice Częstochowskiej, podstawowe reguły i obyczaje akademickie?

Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność”
Politechniki Częstochowskiej

**Opinia prawna Komisji Interwencji Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie wydarzenia na Politechnice Częstochowskiej**

W przedstawionej sprawie, szeroko rozpatrując problem, należy odnieść się także do poglądów jakoby uzasadniających postępowanie JM Rektora. Takich jak:

- *“w związku z przekształceniem wszystkie organy wcześniej wybrane w ramach Wydziału Budownictwa i Ochrony Środowiska wygasają w terminie określonym w uchwale Senatu” Ustawa o szkolnictwie wyższym ("ustawa") stanowi w art. 63.:*

“1. Kadencja kolegialnych i jednoosobowych organów uczelni trwa trzy lata, chyba że statut uczelni przewiduje krótszą kadencję danego organu. Kadencja rozpoczyna się z dniem 1 września roku wyborów i kończy się z dniem 31 sierpnia, chyba że statut uczelni stanowi inaczej.

3. Statut uczelni określa przypadki wygaśnięcia mandatu członka organu kolegiального oraz jednoosobowego przed upływem kadencji oraz tryb dokonywania wyborów uzupełniających.

5. Organy kolegialne uczelni pełnią swoje funkcje do czasu ukonstytuowania się organów nowej kadencji.” Regulacja zawarta w ust. 5 jest bezwzględnie obowiązująca i nie może być wzruszona uchwałą Senatu.

- *“Pełnienie funkcji Senatora - członka Senatu na podstawie wyborów przed dniem powstania dwóch nowych wydziałów jest niemożliwe z uwagi na fakt zniesienia przez Senat wydziału”* Twierdzenie jest nieuprawnione, gdyż brak takiego statutowego zapisu trybu wyboru senatorów. Dodatkowo należy zauważyć, że Wydział nie został zniesiony lecz przekształcony w dwa wydziały. Ustawa w art. 47 wprowadza następujące regulacje:

“1. W skład senatu wchodzi:

4) wybrani przedstawiciele, w liczbie określonej przez statut uczelni:

a) nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowisku profesora zwyczajnego lub profesora nadzwyczajnego oraz innych nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego,

3. Nauczyciele akademicy zatrudnieni na stanowisku profesora zwyczajnego lub profesora nadzwyczajnego oraz inni nauczyciele akademicy posiadający stopień naukowy doktora habilitowanego stanowią ponad połowę, lecz nie więcej niż 3/5 składu senatu.”

Ustawa nie stanowi, że nauczyciele akademicy, posiadający co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego, wybrani w trybie art. 47, ust. 1, pkt 4 są - w Senacie w sensie prawnym - przedstawicielami wydziałów. Statut uczelni zgodnie z delegacją tego artykułu winien określić liczbę tych nauczycieli w granicach podanych w ustawie.

Po tych wyjaśnieniach, można stwierdzić, że:

1. Odwołanie Dziekana przez Rektora **było bezprawne** w rozumieniu przepisów ustawy, gdyż zgodnie z regulacją zawartą w art. 62 ustawy:

1. Dziekan jest wybierany przez radę wydziału albo kolegium elektorów. Organ wybierający dziekana oraz tryb jego wyboru określa statut uczelni.

3. Dziekana lub prodziekana **może odwołać organ, który dokonał ich wyboru**. Do odwołania dziekana lub prodziekana stosuje się odpowiednio przepisy art. 61.

Decyzję Rektora w tej sprawie powinien być uchylić Minister E. N. w trybie art. 31 ustawy.

Również **bezprawne**, w rozumieniu ustawy, było dokooptowanie jako senatora - członka senatu osobą p.o. Dziekana. Art. 47 ustawy nie przewiduje "instytucji członkostwa" w senacie dla osoby "pełniącej obowiązki" i nie pochodzącej z wyborów. Art. 63 ustawy w ust. 3 nakazuje, w przypadku wygaśnięcia mandatu, przeprowadzenie uzupełniających wyborów w trybie określonym przez statut uczelni.

2. MEN w trybie art. 31 ustawy zażądał od Rektora stosownych wyjaśnień (w wyniku interwencji KZ z dnia 4 marca 1999 r.). Zaniechanie później przez MEN podjęcia odpowiednich działań w stosunku do Rektora **jest naruszeniem prawa** w rozumieniu przepisu art. 31, ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, który stanowi, że minister podejmuje w ciągu miesiąca decyzję o uchyleniu uchwały senatu uczelni lub decyzji rektora uczelni, w przypadku stwierdzenia ich niezgodności z przepisami prawa lub statutu uczelni. W tym przypadku przepis ustawy został sformułowany w sposób kategoryczny - **minister jest zobowiązany uchylić taką decyzję w ciągu miesiąca**.

"Art. 17 ustawy o NSA stanowi, że Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje również skargi na bezczynność organów w sprawach, o których mowa między innymi w art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy o NSA. Należy jednak mieć na uwadze, że tzw. skarga na bezczynność organu może być wniesiona wyłącznie przez uprawnione podmioty (art. 33 ust. 2 ustawy o NSA). Wynika stąd, że w sytuacji, gdy pomimo zaistnienia przesłanek prawnych dla podjęcia decyzji na podstawie art. 31 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym właściwy minister nie podejmie żadnego rozstrzygnięcia w sprawie, legitymacja prawna do wniesienia skargi na bezczynność ministra przysługuje wyłącznie właściwym organom danej szkoły wyższej (rektorowi lub senatowi uczelni) lub prokuratorowi. W tym wypadku chodzi bowiem o indywidualną sprawę z zakresu administracji publicznej, w której rozstrzygnięcie nadzorcze właściwego ministra dotyczy interesu prawnego określonej uczelni i kompetencji jej organów (senatu lub rektora) do podejmowania aktów prawnych o charakterze ogólnym, a nie rozstrzygnięcia w indywidualnej sprawie innego podmiotu prawnego. Dlatego innym podmiotom skarga taka w tym wypadku nie przysługuje." [Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1998 r. - III ZP 46/97, OSNAP 1998/13/384]

3. Postępowanie Rektora, opisane w piśmie Komisji Zakładowej Politechniki Częstochowskiej skierowanym do KSN, podane powinno być także ocenie art. 3 ustawy:

"3. Zadaniem uczelni są również:

1) **wychowanie studentów w duchu poszanowania praw człowieka, patriotyzmu, demokracji** i odpowiedzialności za losy społeczeństwa i państwa,

2) *podjmowanie starań, aby w środowisku akademickim panował kult prawdy i sumiennej pracy oraz atmosfera wzajemnej życzliwości.*"

Ponieważ postępowanie Rektora uchybiało również godności zawodu nauczyciela akademickiego, należało (można było) wystąpić do rzecznika dyscyplinarnego z wnioskiem o wszczęcie postępowania wyjaśniającego w trybie określonym w rozdziale 7 ustawy.

4. Uchwały podjęte przez Senat w składzie niezgodnym ze statutem P. Cz. są skuteczne (o ile są zgodne z prawem).

Przewodniczący Komisji Interwencji
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
/-/ Edward Krauze

Komentarz do wydarzenia w Politechnice Częstochowskiej

Koleżanki i Koledzy z Politechniki Częstochowskiej podjęli się trudnych i odpowiedzialnych a równocześnie ważonych działań. Stanęli na stanowisku legalizmu - konieczności przestrzegania prawnych i demokratycznych reguł w działalności uczelni. Ze swoimi zastrzeżeniami zwrócili się do JM Rektora i gdy to nie spowodowało reakcji, do Ministra Edukacji Narodowej. Jednak sprawa została przeciągnięta w czasie, zbagatelizowana i odbyły się nowe wybory władz. Oceniając rezultat, zawód spotkał, wiele osób, nie tylko pracowników wymienionej uczelni. Gdy w jednej uczelni występują nieprawidłowości, traci całe środowisko. Została odsłonięta słabość organów szkolnictwa wyższego: urzędu Rektora z jego zapleczem legislacyjnym, Senatu uczelni oraz Ministerstwa. Z przytoczonej opinii Komisji Interwencji KSN

wynika, że nie potrzeba zmieniać prawa, wystarczyłoby je stosować. Obecnie Parlament przystępuje do opracowywania nowego prawa o szkolnictwie wyższym. Lekcja odrobiona w Politechnice Częstochowskiej - znane są podobne wydarzenia w innych uczelniach - powinna być uwzględniona w pracach legislacyjnych. Spotykamy się z pytaniami "do czego są nam potrzebne związki zawodowe"? Koleżanki i Koledzy z Politechniki Częstochowskiej, częściowo odpowiedzieli na takie pytanie.

Jesienią odbędzie się Walny Zjazd Delegatów KSN NSZZ "S". Zachęcamy członków Związku do przemyśleń i dyskusji na przedstawiony temat, zwłaszcza na łamach "Wiadomości KSN".

Zastępca przewodniczącego ds. szkolnictwa wyższego
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
/-/ Wojciech Pillich

71. POSIEDZENIE SEJMU 16-18 LUTEGO 2000 R. DEKLARACJA W SPRAWIE MŁODZIEŻY I ALKOHOLU

18 lutego 2000 r. Sejm rozpatrzył dodatkowe sprawozdanie Komisji Rodziny i Komisji Zdrowia o komisyjnym projekcie uchwały Sejmu „Polska Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu”.

Posłanka sprawozdawczyni Ewa Sikorska-Trela (AWS) przypomniała, że w trakcie drugiego czytania do projektu Deklaracji zgłoszono 10 poprawek, z których dwie w trakcie prac komisji zostały wycofane. Komisje rekomendują przyjęcie wszystkich poprawek, których część ma charakter redakcyjny, zaś inne polegają na dodaniu nowych akapitów. Posłanka stwierdziła, iż wierzy, że przyjęcie przez Sejm Deklaracji przyczyni się do zwrócenia znacznie większej uwagi na problem alkoholizmu wśród młodzieży w Polsce, a także będzie wezwaniem do powszechnego i skuteczniejszego działania na rzecz stworzenia wszystkim dzieciom i młodzieży warunków do życia w środowisku wolnym od alkoholu.

Sejm przyjął wszystkie poprawki zgodnie z rekomendacjami komisji.

Sejm, 381 głosami, przy 2 - przeciwnych i 4 – wstrzymujących się, podjął uchwałę „Polska Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu”.

A oto jej treść:

Picie i upijanie się przez dzieci i młodzież jest jednym z największych problemów społecznych współczesnej Polski. Można i trzeba przeciwstawić się mu z całym zdecydowaniem.

W drugiej połowie lat 90. nastąpił znaczny wzrost spożycia alkoholu przez Polską młodzież. Jest ona poddawana przez biznes alkoholowy agresywnym, zaplanowanym i skutecznym oddziaływaniom promującym picie alkoholu.

Pijaństwo i alkoholizm burzą życie rodzinne i prowadzą do licznych tragedii. Dorośli nadużywając alkoholu powodują cierpienia swoich dzieci, odbierają im młodość i poczucie bezpieczeństwa. Młodzi ludzie upijają się tracą szansę na prawidłowy rozwój psychiczny i fizyczny, niszczą swoje zdrowie oraz możliwość efektywnej nauki i pracy. Picie alkoholu powoduje także wiele wypadków i urazów.

Obecnie realizowany „Narodowy Program Zdrowia 1996-2005” wśród głównych zagrożeń zdrowia i problemów zdrowotnych ludności wymienia nadmierne spożycie alkoholu, a zwłaszcza napojów wysokoprocentowych. Jednym z celów strategicznych programu jest zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem.

My Posłowie na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej u progu 2000 roku zobowiązujemy się sami oraz wzywamy wszystkich, którzy czują się odpowiedzialni za zdrowie i przyszłość młodego pokolenia Polaków do postępowania zgodnie z przedstawionymi w Deklaracji zasadami etycznymi i sposobami działania.

Wzywamy administrację rządową i samorządową, instytucje publiczne i organizacje pozarządowe oraz wszystkich obywateli do powszechnego i skutecznego współdziałania w realizowaniu zadań określonych w Narodowym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz ustawie o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zgodnie ze wskazanymi w Deklaracji zasadami, w tym przekazania ustawowego 1% z podatku akcyzowego od napojów alkoholowych, na realizację tego programu.

Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do życia w

środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, wolnym od zagrożeń związanych z piciem alkoholu, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.

Wszyscy rodzice, opiekunowie i wychowawcy mają obowiązek wychowywania dzieci w postawach abstynencji i mają niezbywalne prawo do uzyskiwania wsparcia oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wynikających z picia alkoholu.

Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do wartościowej informacji o negatywnych skutkach picia alkoholu oraz edukacji promującej styl życia bez alkoholu. Apelujemy do wszystkich środków masowego przekazu o współpracę w realizacji tego prawa.

Wszystkie rodziny mają prawo do uzyskiwania profesjonalnej pomocy w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami wynikającymi z picia alkoholu.

Wszyscy dorośli mają obowiązek przeciwdziałania sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz reklamowaniu i promocji picia alkoholu.

Wszystkie dzieci i młodzież wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym mają prawo do pomocy socjalnej i psychologicznej oraz ochrony prawnej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ocenia jako wysoce naganny i szkodliwy społecznie udział osób publicznych, instytucji i mediów cieszących się popularnością wśród młodego pokolenia w komercyjnych akcjach reklamujących i promujących spożywanie alkoholu.

Kierunki działania w sprawie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych młodzieży

1. Promowanie trzeźwości oraz wspieranie środowisk i postaw abstynenckich, szczególnie poprzez zaangażowanie się w tym kierunku mediów publicznych.
2. Tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia (miejsca do uprawiania sportu, zabawy i wypoczynku).
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów edukacyjnych i profilaktycznych, promujących wartościowy i zdrowy styl życia oraz uczących umiejętności potrzebnych do życia bez alkoholu.
4. Konsekwentne egzekwowanie zakazu podawania i sprzedaży alkoholu nieletnim oraz reklamy napojów alkoholowych.
5. Rozwijanie profilaktyki rodzinnej - uczenie rodziców umiejętności wspierania abstynencji dzieci oraz udzielanie pomocy profesjonalnej rodzicom, których dzieci się upijają.
6. Zwiększenie dostępności pomocy socjalnej, psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemami alkoholowymi.
7. Pomoc dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich dostarczających opieki dzieciom i wspierających proces zdrowienia rodzin z problemami alkoholowymi.
8. Rozwijanie edukacji publicznej i szkolenie przedstawicieli różnych zawodów w zakresie problemów alkoholowych.
9. Zapewnienie pomocy wychowawczej i terapeutycznej młodzieży z problemami alkoholowymi.
10. Zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej terapii osób uzależnionych i współuzależnionych członków rodzin.

Na marginesie projektu ustawy o szkolnictwie wyższym

O UNIWERSYTETACH KANADYJSKICH

(część I)

Zbigniew Wolański

Śledząc uważnie polską prasę, staram się dowiedzieć możliwie najwięcej na temat polskiego szkolnictwa wyższego, dlatego zamieszczony w GŁOSIE UCZELNI wywiad z ministrem Mirosławem Handke, "ojcem" projektu ustawy o szkolnictwie wyższym, wzbudził moje szczególne zainteresowanie. Niestety, nie znam pełnego tekstu projektu ustawy MEN, ale z odgłosów dyskusji, komentarzy, wywiadów itp., które często lepiej niż sam tekst odzwierciedlają "ducha" ustawy i jej odbiór, wyciągam wnioski, iż ciągle bardzo lubimy być zarządzani centralnie. Przyznaję, że brzmi to nieco dziwnie w zderzeniu z dwoma następującymi stwierdzeniami ministra Handke: (...) Nie neguję, broń Boże, autonomii uczelni, ale u nas rozumie się ją tak szeroko, jak nigdzie na świecie (...) oraz (...) minister nie ma żadnego wpływu na politykę edukacyjną, a daje pieniądze i to w imieniu podatnika. Gdyby na przykład Akademia Rolnicza we Wrocławiu zdecydowała się, dajmy na to, kształcić wyłącznie weterynarzy, nic na to nie mógłbym poradzić, a z punktu widzenia interesów państwa mogłoby to być niekorzystne, bo oprócz weterynarzy potrzeba jeszcze innych specjalistów (...).

Jeśli chodzi o to ostatnie stwierdzenie, chciałbym powiedzieć, że również w Kanadzie rola ministra, w tej kwestii, jest podobna. Może on natomiast zabiegać w parlamencie o uchwalenie ustawy wprowadzającej w interesie społecznym odpowiednie limity miejsc na określonych kierunkach studiów finansowanych z kasy państwowej. Sprawa wydaje się trudna, no bo: karta praw obywatela, konstytucja, stanowisko opozycji parlamentarnej itd. Ale rzeczywistość jest już kilka kierunków studiów, na przykład medycyna czy kierunki na uczelniach pedagogicznych, gdzie obowiązują już takie limity i nikt jakoś ich nie neguje. Myślę, że w Polsce też tak jest, lub wcześniej czy później będzie, wbrew temu, co powiedział minister.

Tak oto "wciągnąłem" się w krąg osób dyskutujących na temat nowej ustawy i postanowiłem, zapewne nieskromnie, napisać parę uwag na temat "ducha", czy może lepiej - "filozofii", na której opierają się zasady funkcjonowania szkolnictwa wyższego w Kanadzie.

Rola ministra edukacji

Minister edukacji to funkcja polityczna i rzadko można zobaczyć w tej roli profesora, a tym bardziej dużej klasy uczonego. Minister jest wykonawcą programu politycznego zwycięzców ostatnich wyborów i robi to w ramach budżetu, który zatwierdza parlament. W istocie, jest największym i najbogatszym sponsorem uniwersytetów i za pomocą tej prostej "dźwigni" - pieniędzy - stara się zapewnić kontynuację tego, co już działa i faworyzować tzw. strategiczne kierunki rozwoju. To jest już właściwie wszystko i aż wszystko!

Ile minister "daje" pieniędzy? Zawsze za mało, ale stanowi to około 80 proc. budżetu uczelni. Reszta pochodzi głównie z opłat wnoszonych przez studentów. Wysokość całego budżetu uniwersytetu, zależy od liczby studentów, którzy zechcieli się na jego kierunki studiów zapisać i wytrwać w postanowieniu studiowania w jego murach.

Akredytacja, czyli być albo nie być wydziału

Ograniczę się do studiów inżynierskich, ponieważ są mi najlepiej znane. Otóż, minister przydziela pieniądze - z reguły - tym kierunkom studiów, które legitymują się akredytacją Kanadyjskiego Biura Akredytacji Programów Inżynierskich (chodzi oczywiście o programy studiów) w skrócie BCAP. Biuro jest organizmem opiniodawczym dla korporacji zawodowej inżynierów. Nie jest ono związkiem zawodowym ani klubem towarzyskim tylko czymś w rodzaju cechu wyższego szczebla. W przypadku prowincji Quebec jest to tzw. Ordre des Ingenieurs du Quebec (OIQ), który ma legalny mandat zobowiązujący do zapewnienia odpowiedniego poziomu kwalifikacji i etyki zawodowej kadry inżynierskiej. Złośliwi mawiają, że stara się on również zapewnić swoim członkom, z których składek się utrzymuje, monopol na wykonywanie zawodu inżyniera.

Uniwersytet wydaje dyplom ukończenia studiów technicznych w zakresie danej specjalności, ale dopiero przyjęcie do OIQ upoważnia absolwenta do używania tytułu inżyniera. Korporacja zaświadcza w ten sposób, że delikwent jest należycie przygotowany do wykonywania zawodu zgodnie z zasadami sztuki inżynierskiej.

Jeśli dany wydział posiada akredytację, która wydawana jest na okres zamknięty od trzech do sześciu lat, to jego absolwenci są przyjmowani do OIQ po zdaniu jednego egzaminu z tzw. przepisów. Wszyscy inni, jeśli chcą wykonywać zawód inżyniera, muszą zdać całą serię egzaminów zawodowych. Jest oczywiste, że brak akredytacji oznacza najczęściej likwidację wydziału, brak bowiem amatorów takiego kształcenia.

Pomijając przypadek starania się o pierwszą akredytację, jako trudniejszy, przytoczę główne elementy tego procesu w odniesieniu do przedłużenia ważności posiadanej już akredytacji. Wspomniane już BCAP żąda dokładnej informacji o programie studiów, treści każdego przedmiotu, wyposażeniu laboratoriów, księgozbioru biblioteki, życiorysów zawodowych profesorów itp. itd. Następnie powołuje sześćo-, ośmioosobową komisję wizytatorów złożoną z czynnych zawodowo inżynierów-seniorów i w znacznej części z profesorów-inżynierów z innych uczelni. Panuje tutaj przekonanie, iż "prawdziwą wartość mają tylko komplementy konkurenta", co pozwala dobrać skład takiej komisji, która w trakcie kilkudniowej wizytacji odbywa wywiady ze studentami, profesorami, przygląda się szczegółowo tematami egzaminów i ich wynikom, notatkom do wykładów (coś w rodzaju skryptów), zwiedza laboratoria, biblioteki itd. Wynikiem wizyty jest odpowiedni raport, w oparciu o który i często po uzupełnieniu jeszcze brakujących elementów, akredytacja zostaje lub nie zostaje przyznana.

Podkreślenia wymaga fakt, że cała ta procedura, której celem jest uznanie bądź nieuznanie dyplomów danej uczelni przez OIQ, prowadzona jest przez organizacje zupełnie niezależne od rządu, a tym bardziej jego ministrów. Dla ministra wynik tej procedury nie jest zobowiązaniem do finansowania danego kierunku studiów, ale zapewnia mu przysłowiowy, "spokojny sen", że przyznając w ten sposób fundusze, prawdopodobnie nie trwoni pieniędzy podatników. Kanadyjskie prawo nie zabrania tworzenia żadnych organizacji, instytucji itp., a więc i uczelni, jeśli ich celem nie jest propagowanie rasizmu, ludobójstwa itd. Można więc, trochę teoretycznie, wyobrazić sobie zaistnienie różnych sytuacji typu: wydział lub oddział ma akredytację, ale nie ma publicznego finansowania, lub vice versa, a także, że nie ma ani jednego, ani drugiego, ale instytucja istnieje. Żeby "przeżyć" potrzebne są jednak obydwa te elementy.

Najważniejsze nie zadłużać się

Wszystkie liczące się uczelnie finansowane są z kasy państwowej. W takich przypadkach interwencja rządu sprowadza się do powołania rektora na wniosek ministra. Rektor jest zobowiązany "zdawać" przed ministrem sprawę ze swego, głównie finansowego, wódarstwa. Oczywiście, mianowanie rektora poprzedzone jest pracą odpowiedniej komisji selekcyjnej i szerokimi konsultacjami na uniwersytecie. Znany nam kiedyś sposób "przywożenia" szefa w teczce, który tutaj nazywany jest tutorem, jest możliwy jedynie wtedy, gdy uniwersytetowi grozi bankructwo finansowe.

Powróćmy do sytuacji normalnej. Uniwersytet może samorządnie "robić wszystko" w ramach obowiązującego prawa. Jedyny wyjątek stanowi wymóg, który stosuje się do wszystkich instytucji budżetowych, a mianowicie: nie wolno "robić długów". Ostatnio zresztą, nawet ten zakaz uległ jak gdyby zawieszeniu, ponieważ prawie żaden z uniwersytetów nie był w stanie zamknąć swojego bilansu bez zadłużenia. Stało się tak głównie dlatego, że rząd wprowadził drakońskie cięcia w całym budżecie państwowym. Przykładem jest również, "mój" tutejszy uniwersytet, który od około pięciu lat "wlecz" za sobą dług, wahający się od dwóch do pięciu milionów dolarów ka-

nadyjskich, co stanowi około 8 proc. jego rocznego budżetu. Żeby więc opłacić minimum tego, co się musi, pożyczamy pieniądze w banku na procent.

Nawiasem mówiąc, aktualne zadłużenie Kanady wynosi około 460 miliardów USD (to nie jest przejęzyczenie) i dopiero od około roku roczne bilanse rządów prowincjonalnych i rządu federalnego wykazały, że kraj przestaje zwiększać swój dług i - kto wie - może nawet zacząć troszkę coś oddawać. ONZ ocenia, że Kanada znajduje się na pierwszym miejscu w kategorii krajów o tzw. najlepszych warunkach do życia.

Autonomia uniwersytetu

pozwala mu samodzielnie decydować kim i w myśl jakich kryteriów obsadzi stanowiska profesorskie, komu zezwoli wyklądać, kogo przyjmie na studia, jakie dyplomy ukończenia studiów podstawowych, magisterskich i doktorskich będzie nadawał. Na tym kontynencie, jest się dyplomantem, magistrem, doktorem czy też profesorem, danego, określonego uniwersytetu i tylko on sam jest odpowiedzialny za ich poziom! Decyzje w kwestiach stopni i tytułów zapadają na poziomie senatu (nazywanego radą administracyjną) i żadna inna instancja nie ma prawa ich unieważnić. Inne instytucje nie są zobowiązane tych stopni uznawać, ale jest to ich sprawa i wybór. Wykluczone są więc przypadki, że rada wydziału nadaje komuś stopień np. doktora, a ktoś z zewnątrz tę decyzję unieważnia, stawiając całą radę wydziału w sytuacji, z której jedynym logicznym wyjściem jest chyba jej dymisja.

Przed wszystkim reputacja

Nasuwa się pytanie: czy w tym liberalizmie mogą legalnie powstać uniwersytety - "potworki"? Oczywiście, że mogą, ale w warunkach swoistej uniwersyteckiej gospodarki rynkowej, stanowią one pomijalny margines o bardzo krótkim żywocie. Próba wyeliminowania tego ryzyka, kosztuje zbyt dużo, a przede wszystkim prowadzi do "dyrygowania" uniwersytetami, z ogromną dla wszystkich szkodą. Istnienie uniwersytetu, w warunkach tego "liberalizmu" zagwarantowane jest jedynie jego dobrą reputacją. Na jej straży stoi etyka zawodowa i kwalifikacje jej wszystkich pracowników, chociaż główny ciężar spada na barki jej profesorów. Górnołotne słowa? Bywa, że tak, bo życie pokazuje, że nie zawsze te zasady wystarczają. Żeby uniknąć "poślizgów", ostatecznym testem są więc losy absolwentów. Liczą się ich sukcesy na rynku pracy, jeśli bowiem licznie zasilają oni szeregi bezrobotnych lub muszą się przekwalifikowywać itd., to taka wieść "pustoszy" bardzo szybko ławki pierwszego roku studiów i wszyscy pracownicy, bez wyjątku, zaczynają mieć koszmarne sny, a minister po prostu przysyła mniej pieniędzy. Jak takie sytuacje mobilizują do działania, warto chociaż raz zobaczyć z bliska.

W Stanach Zjednoczonych nie należą do rzadkości uniwersytety, które przechodziły ciężkie kryzysy i "wyszły" z nich tylko dlatego, że miały np. dobrą drużynę koszykówki czy footballu. Taka wygrywająca drużyna potrafi sprowadzić na uniwersytet tylu studentów, a więc i pieniędzy z funduszy publicznych, iż nie pozostaje mu nic innego jak tylko stać się bardzo dobrym uniwersytetem i to w najszerszym tego słowa znaczeniu.

Uniwersytet kanadyjski sam tworzy swoje struktury organizacyjne i reguły funkcjonowania. Oczywiście, te wewnętrzne reguły na wielu uczelniach są podobne. Wszyscy wybierają najlepsze wzorce, starając się wprowadzić coś nowego i lepszego. Przestrzegają dobrych obyczajów akademickich, a więc, między innymi, zapraszają recenzentów zewnętrznych do każdej komisji, która ma coś lub kogoś oceniać. Słowem, dbają żeby nie stać się "białym słoniem", bo to bardzo szkodzi reputacji.

Struktura uniwersytetu

Na czele uniwersytetu stoi rada administracyjna (odpowiednik senatu), dalej - rektor, wspierany w swoich działaniach przez dwóch vice-rektorów tj. ds. nauczania i badań oraz ds. finansów i administracji. Kolejny szczebel to dwóch dziekanów: ds. studiów pierwszego stopnia oraz ds. studiów zaawansowanych i badań. Kolejny szczebel organizacyjny to departamenty (do pewnego stopnia są to odpowiedniki naszych wydziałów wraz z oddziałami). Zgromadzenie profesorów departamentu wybiera dyrektora departamentu i dyrektora ds. studiów pierwszego stopnia. Dyrektor ds. studiów zaawansowanych jest wybierany z grona profesorów i przez profesorów mających aktu-

alną habilitację. Departament zobowiązany jest dbać o swój własny rozwój, organizować dydaktykę i badania naukowe, planując między innymi, ilu i jakich profesorów musi zatrudnić itd.

W gestii rektora, który jest powoływany przez rząd na wniosek ministra, leży "zmontowanie" takiej ekipy vice-rektorów i dziekanów, która będzie cieszyła się poparciem większości pracowników uniwersytetu. Odbywa się to w formie konkursu, ale ostatecznie słowo należy do rektora i senatu, chyba że któryś z kandydatów - uczestników, tego lub innego, konkursu uzna, że miały miejsce nieprawidłowości i wniesie sprawę do sądu. Tutaj sądy są najwyższą instancją we wszystkich sprawach spornych, nawet uniwersyteckich. "Mój" tutejszy uniwersytet wypłacał już parę odszkodowań w różnych takich sprawach.

Studenci i studia

To, co się rzuca w oczy, to większa, niż mogłem to wcześniej osobiście przeżyć, a później obserwować w Polsce, samodzielność tutejszych studentów, z których większość jednocześnie pracuje na 1/4, a nawet czasem na 1/2 etatu. Swoiste "amerykańskie", nazwę je, zbyt swobodne zachowanie, duża frekwencja na wykładach (nieobowiązkowych), a przede wszystkim, skłonność do ciągłego sprawdzania i upewniania się, że to "czego mnie uczą i czego sam się uczę", będzie mi potrzebne i doprowadzi do dobrego stanowiska pracy.

Studia są tylko jednego typu, w naszym polskim rozumieniu, dzienne. Można natomiast studiować w różnym tempie. Zaliczając co najmniej cztery przedmioty w semestrze jest się studentem, któremu przysługuje prawo do ubiegania się o różne stypendia, a głównie prawo do tzw. państwowej pożyczki na studia (zwrotnej po podjęciu pracy). Studiując "wolniej", tych uprawnień się nie ma, a tempo zależy od tego, na ile studentowi pozwala czas lub uzdolnienia.

Nie ma więc studiów zaocznych czy też wieczorowych, są to te same zajęcia, w treści i w formie dla wszystkich. Bywa, że część zajęć z przedmiotów, na których studiuje dużo ludzi pracujących w dzień, odbywa się po godzinie 17. Odpłatność studentów za studia jest dla wszystkich ustawowo jednakowa, ale zależna od kierunku i poziomu tzn. studia inżynierskie, medyczne itp. kosztują więcej niż humanistyczne; magisterskie kosztują więcej, niż te pierwszego stopnia itd.

W prowincji Quebec na kierunkach technicznych odpłatność za tzw. trzy kredyty wynosi około 215 dolarów kanadyjskich. Trzy kredyty to jeden przedmiot wykładowy, liczący 45 godzin wykładów plus laboratoria i ćwiczenia. Do otrzymania dyplomu należy zgromadzić 120 kredytów. Na innych kierunkach, np. humanistycznych i ekonomicznych, wymagana liczba kredytów wynosi około 90. Opłaty dla obywateli innych krajów są około 4,5 razy wyższe, ale istnieją możliwości ubiegania się o różne stypendia czy ulgi.

Młodzi ludzie układają stosunkowo wcześniej plan swojej kariery zawodowej. Studiując, starają się odbywać staże i pracować, na ile czas pozwala (bywa, że nieodpłatnie) w firmach, których profil przystaje do ich planu kariery. Zdziwiło mnie, chociaż teraz uważam to za słuszne i absolutnie godne polecenia, że w myśl powiedzenia: "z niejednego pieca chleb jadł", studenci dążą do zdobywania wykształcenia na kilku uniwersytetach. Odbywa się to czasem już w obrębie np. studiów I stopnia, a już zasadą jest robienie magisterium na innym niż "rodzimy" uniwersytecie i doktoratu, jeśli do tego dochodzi, na jeszcze innym. Taki przebieg kształcenia jest szczególnie premiowany przy przyjmowaniu do pracy. Rzadko spotyka się pracowników, którzy "wiernie" przeszli wszystkie szczeble wykształcenia i kariery zawodowej na tym samym uniwersytecie. Wynika stąd również pewna powszechna filozofia funkcjonowania uniwersytetu, która "zwalnia" go z konieczności wykształcenia sobie swoich własnych profesorów we wszystkich, reprezentowanych na nim kierunkach nauki. Pozwala to na większe skoncentrowanie się na jakości kształcenia studentów i prowadzenie bardziej spójnych tematycznie badań. Tak tutaj się uważa, ale może chodzi również o nadzieję na zatrudnienie lepszych pracowników niż by się samemu wykształciło? Jedno jest pewne, na tutejszych uniwersytetach są znacznie większe, niż to obserwowałem w Polsce, rotacje kadrowe.

Część II zamieścimy w następnym numerze.

* Zbigniew Wolański jest profesorem na Uniwersytecie Quebec w Chicoutimi w Kanadzie.